

05/2025 - k návrhu zákona ve verzi schválené vládou

Návrh Zákona o urychlení rozvoje obnovitelných zdrojů energie

Komora OZE navrhla a prosazuje zavedení povinného poplatku od provozovatelů obnovitelných zdrojů / větrných elektráren pro obce

Česká republika se dlouhodobě potýká s jedním z nejpomalejších povolenacích procesů pro obnovitelné zdroje energie (OZE) v Evropě. Dalším zásadním legislativním krokem ke změně by měl být nový **Zákon o urychlení využívání obnovitelných zdrojů energie**, který připravilo Ministerstvo průmyslu a obchodu (MPO) ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí (MŽP) a Ministerstvem pro místní rozvoj (MMR). Vládní návrh nového zákona čeká na projednání v parlamentu.

Podle Komory obnovitelných zdrojů energie je klíčovým bodem návrhu zákona **zavedení povinného poplatku z vyrobené elektřiny pro obce**, na jejichž území budou nové větrné elektrárny umístěny.

Cílem nového poplatku je ochrana trhu a podpora obcí a investorů při jednáních o spolupráci včetně finančních kompenzací, které vyvažují zásah větrné elektrárny do okolní krajiny. Tento přístup má **stabilizovat vztahy mezi investory a obcemi a motivovat obce k aktivní spolupráci na rozvoji OZE**. Poplatek je nastaven tak, že nebrání případným individuálním dohodám obce s investorem (a nerozlišuje, zda bude obec zahrnuta či nikoliv do akcelerační oblasti).

„Obce by měly přejít do aktivního partnerství a na rozvoji větrné energetiky se podílet. Zákonem garantovaná pravidelná platba garantuje obci základní příjem. Poplatek nevylučuje individuální dohody s obcemi, zajišťuje ale přiměřený přínos místním i náklady na veřejnou podporu. Je to tedy pozitivní zpráva pro spotřebitele elektřiny u větrné elektrárny i jinde. Návrh přirozeně motivuje k využívání možných větrnějších lokalit,“ uvedl Štěpán Chalupa, předseda Komory OZE.

„Rozvoj obnovitelných zdrojů energie, zejména větrných elektráren, se stává klíčovou součástí energetické transformace České republiky. Obce, na jejichž katastru tyto projekty vznikají, přitom hrají nezastupitelnou roli. Věříme, že pouze férová a otevřená spolupráce mezi investory a samosprávami může přinést oboustranný užitek – jak v oblasti udržitelné energetiky, tak ve prospěch kvality života místních obyvatel,“ řekl Michal Janeček, předseda České společnosti pro větrnou energii.

Zákon vyvažuje zájmy státu na rozvoji OZE se zájmy obcí prostřednictvím:

- **zavedení poplatku z vyrobené elektřiny placeného výrobcem elektřiny z větru**, který má přímý ekonomický prospěch z provozu elektrárny,

- **výnosu z poplatku určeného z 98 % pro dotčené obce**, zbylá 2 % obdrží obce s rozšířenou působností, které budou poplatky spravovat,
- **možnosti obcí snižovat poplatek (koeficientem) až na nulu**, pokud s investorem sjednají jiné kompenzace nebo přínosy.

Důležité parametry:

- **Výše poplatku:** 50 Kč za každou MWh vyrobené elektřiny¹.
- **Základ poplatku:** vyrobená elektřina (po odečtení technologické vlastní spotřeby).
- **Předmět poplatku:** nově budované větrné elektrárny umístěné v nezastavěném území (samozřejmě v souladu s platnými předpisy).
- **Rozdělení výnosu:** podle instalovaného výkonu, pokud je výroba na území více obcí.
- **Použití výnosu:** zákonem není stanoveno, dle uvážení obce.

Za nevyužitou příležitost návrhu Zákona o urychlení rozvoje obnovitelných zdrojů energie považuje Komora OZE pouze dílčí, transpoziční ustanovení pro zrychlení povolování mimo akcelerační oblasti a pravidla pro modernizaci větrných elektráren (repowering):

Maximálně dva roky na povolení, v akceleračních oblastech do jednoho roku

Nový zákon přináší finální rámec zrychleného povolování OZE na celém území republiky. Akcelerační oblasti, které mají umožnit zvláště rychlý rozvoj obnovitelných zdrojů, jsou sice důležitou součástí návrhu, ale jeho klíčovým prvkem by měla být důkladnější obecná úprava zkráceného povolování aplikovaná v i mimo akcelerační oblasti. Základní lhůta pro vyřízení všech potřebných povolení by se měla zkrátit na dva roky, v akceleračních oblastech dokonce na rok jeden a i když určité úpravy v tomto smyslu obsahují i nové právní úpravy,² Komora OZE je nepovažuje za dostatečné.

„Vyřídít všechna povolení pro stavbu větrné elektrárny dosud trvalo deset a neřídka i patnáct let, takže pokud se podaří zákon dopracovat, může to v kombinaci s dalšími opatřeními, které již stát přijal a jejich úspěšným uvedením do praxe celý proces povolování elektráren urychlit. Jsem mírný optimista. Ministerstva během posledních let odvedla kus práce, takže je na čem stavět,“ řekl Štěpán Chalupa, předseda Komory obnovitelných zdrojů energie.

¹ Tato výše sazby byla zvolena proto, že při předpokládaném ročním využití výkonu větrné elektrárny (2 250 hod.) na MW by výše poplatku činila o trochu více než 110 000 Kč na MW instalovaného výkonu. V případě aktuálně běžného výkonu jedné VTE například 4,5 MW by roční výnos z poplatku pro obec činil 506 tisíc Kč.

² Jak v oblasti stavebního práva (zákon č. 283/2021 Sb., stavební zákon), tak v oblasti životního prostředí (zákon č. 148/2023 Sb., o jednotném environmentálním stanovisku, zákon č. 100/2001 o posuzování vlivu na životní prostředí (EIA)).

Jednodušší modernizace elektráren (repowering)

Součástí návrhu je také zjednodušení povolování modernizace (repoweringu), které se však v návrhu zákona věcně dotýká pouze fotovoltaických elektráren. Takové nastavení je podle Komory OZE nedostatečné a navrhuje rozšíření na všechny druhy OZE, včetně větrných elektráren (po vzoru například Německa). Komora OZE v této souvislosti mimo jiné navrhuje, aby se nová povolení zabývala pouze změnami oproti původní elektrárně, čímž by se celý proces výrazně urychlil.

„Při repoweringu větrných elektráren není třeba budovat novou infrastrukturu, lze navázat na dříve udělená povolení a využít stávající data o vlivech na životní prostředí, podobně jako u fotovoltaiky. V souhrnu repowering znamená naopak zlepšení oproti předchozí elektrárně. Není proto důvod, aby tento zákon nebyl aplikován i pro ostatní zdroje, včetně větrných elektráren,“ uvedl Štěpán Chalupa.